

پیامدهای جنگ نرم بر هویت فرهنگی دانشجویان:
مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان بهبهان
محمد رحیم جعفرزاده^۱، سید محمد حسینی^۲، حسینعلی جاهد^۳

چکیده

هدف این مقاله تعیین میزان تأثیر جنگ نرم بر هویت فرهنگی دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان بهبهان است که با استفاده از روش تحقیق توصیفی از نوع پیمایشی در جامعه آماری شامل ۱۳۰۹۵ نفر و نمونه آماری ۳۳۵ نفر انجام شده است. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه محقق ساخته بوده و داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی از قبیل جداول توزیع فراوانی، آزمون‌های تی تک نمونه‌ای و مستقل تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان داد حدود نیمی از دانشجویان مورد مطالعه بیشتر از حد متوسط در معرض جنگ نرم قرار دارند و میزان پایبندی به مؤلفه‌های هویت فرهنگی ملی، مذهبی و قومی در دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند نسبت به دانشجویانی که کمتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند به طور معناداری کمتر است و میزان آمادگی آنها برای پذیرش مؤلفه‌های فرهنگی تبلیغی دشمن به طور معناداری بیشتر است. همچنین نتایج حاکی از آن بود که در وضعیت کنونی، دانشجویان هنوز وابستگی و پایبندی مطلوبی به هویت فرهنگی ایرانی - اسلامی دارند.

واژه‌های کلیدی

فرهنگ، هویت فرهنگی، جنگ نرم، دانشجو، آموزش عالی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

رساله جامع علوم انسانی

تاریخ دریافت: ۹۳/۱/۲۵

تاریخ پذیرش: ۹۳/۶/۲۵

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه پیام‌نور مرکز بهبهان

۲. عضو هیئت علمی دانشکده الهیات دانشگاه تهران

۳. عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد یادگار امام خمینی (ره)، نویسنده مسئول. hossein.jahed@gmail.com

❖ **مقدمه و بیان مسئله**

تاریخ زیست اجتماعی بشر همواره بیانگر آن است که آدمی به واسطه تعارض در منافع، تنافر در سلیق یا به دلیل تضاد در عقاید و باورها، در شرایط تنازع و تخاصم فردی یا گروهی قرار گرفته است. با این وصف، در برهه‌هایی از زمان که ماهیت و فلسفه تنازع و جنگ، عقاید و باورها بوده است؛ عمق، شدت و زمان منازعه و مجادله نیز بیشتر بوده است. نمونه بارز آن را دین مبین اسلام می‌توان یافت که هرگاه دعوت به توحید و یکتاپرستی و گسترش عدالت و نفی طاغوت‌ها تحقق یافت، فراعنه و جباران در برابر موحدان صف‌آرایی کرده‌اند تا بتوانند فاتحانه جبهه حق را مغلوب و کفر را بر ایمان غالب آورند؛ آنچنان که خداوند در قرآن می‌فرماید «آنان (کفار) خوش دارند که شما نیز مانند آنان کفر بورزید و در نتیجه همانند آنها باشید، پس هرگز از آنها دوستان و سرپرستانی نگیرید...» (سوره نساء، آیه ۸۹). نظر قرآن، جنگ نرم ایمان و اعتقادات دینی و فرهنگی را هدف قرار می‌دهد و شامل شگردهای مشرکان برای مقابله با پیامبر (ص) و تضعیف روحیه مسلمانان است (لباف، ۱۳۹۰). در عصر حاضر، مفاهیمی همانند شهروند جهانی، مهاجرت مجازی، اشتغال مجازی، چندفرهنگی بودن و از این قبیل اصطلاحات به دنبال توسعه ابزارهای اطلاعاتی و ارتباطی، تسهیل و تسریع فرایند تعاملات انسانی مطرح شده‌اند. این ابزارهای تعامل، برای پیشبرد اهداف جنگ نرم قابل استفاده هستند. رسانه‌ها از مهم‌ترین ابزارهای فرهنگی هستند که به‌مثابه ابزار نظام سلطه با دستکاری در نمادها و واقعیت‌ها و ایجاد سوگیری در اخبار و گزارش‌ها به دنبال تغییر اذهان و افکار عمومی در چارچوب منافع نظام سلطه برمی‌آیند (عبداللهی‌نژاد، ۱۳۹۰). از طریق وبلاگ‌های فردی و گروهی، شنود مکالمات، تسلط به ارتباطات الکترونیکی، نفوذ در شبکه‌های سازمانی و ملی، شبکه‌های اجتماعی مجازی، شبکه‌های وابسته به فرقه‌ها و گروه‌های خاص بر ذهنیت‌ها و اعتقادات تأثیر گذاشته می‌شود و این تعاملات در جوامع ضعیف‌تر باعث تغییر نحوه کش

متقابل افراد آن جوامع با همدیگر و در نتیجه منجر به گرایش و عمل به محتوا، روش و ارزش‌های القایی ابزارهای ارتباطی بیگانه شده، به تدریج سبک زندگی دستخوش تغییر بنیادین می‌شود (حسینی و جاهد، ۱۳۹۲).

با پیروزی انقلاب اسلامی و به خطر افتادن منابع قدرت‌های استکباری، نظام نوپای اسلامی با حجم گسترده‌ای از تهدیدات دشمن در حوزه سخت از قبیل راه‌اندازی جنگ داخلی، تشکیل و تقویت گروهک‌های ضد انقلاب در داخل و خارج از کشور، کودتای نافرجام نوژه، واقعه طبس، جنگ تحمیلی و... روبه‌رو شد که با رهبری هوشمندانه حضرت امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) پیروزمندانه از این کارزار بیرون آمد. در اوج اعتزاز انقلاب اسلامی ایران، جبهه کفر شروع به هجوم کرده و این، یک واقعیت است که به مجرد گرفتن یک نهضت اجتماعی و تثبیت آن، سایر مکاتب انحرافی برای رخنه در آن و نابود کردن آن از درون، مبادرت به تخریب، انحراف و بی‌اثرسازی آن می‌کنند (علیخانی، ۱۳۸۷). ناکامی راهبرد سخت و نیمه‌سخت غرب در مواجهه با نظام اسلامی ایران باعث شد تا طراحان و نظریه‌پردازان نظام سلطه برای مقابله با قدرت رو به رشد و اعتلای ایران راهبرد جنگ نرم را طراحی و پیاده کنند.

مجموعه اقدامات و رویکرد اعتقادی و دینی و سلطه‌ستیزانه انقلاب اسلامی که به‌مثابه به خطر افتادن جدی منافع قدرت‌های سلطه‌گر محسوب می‌شد، برای امریکا، صهیونیسم و سایر قدرت‌های استکباری غیرقابل هضم می‌نمود، بنابراین آنها در مقابل انقلاب اسلامی از ابزارهای مختلف فشار سیاسی، اقتصادی، تبلیغاتی و نظامی استفاده کردند. اهتمام به نفوذ در دولت موقت و تلاش در استحاله انقلاب، ایجاد آشوب‌های داخلی، راه‌اندازی شورش‌های تجزیه طلبانه، تحریم اقتصادی طولانی، بلوکه کردن دارایی‌ها، ترور رهبران و دانشمندان، حمایت از فتنه‌گران و آشوبگران داخلی، جنگ تبلیغاتی و فرهنگی مستمر و دامن زدن به اختلافات قومی، نژادی و مذهبی، ترویج

فرهنگ برهنگی و... همه از جمله عوامل فشار بر جمهوری اسلامی بوده است. این جنگ و ستیزها از حیث ماهوی، گاهی کم شدت یا شدید بوده است و از حیث موضوع، گاهی نظامی، اقتصادی، سیاسی یا فرهنگی بوده است و در دوره‌های اخیر در اشکال متنوعی چون جنگ‌های سخت^۱، نیمه سخت و جنگ نرم تجلی یافته است.

در این میان یکی از راهکارهای جایگزین کشورهای سلطه‌گر برای ادامه فشارها، استفاده از «جنگ نرم» است، که از طریق آن به دنبال تسلط بر فرهنگ سایر ملت‌ها هستند (دفتر مطالعات و آموزش دانشگاه آزاد اسلامی، ۱۳۸۹). جنگ نرم در برابر جنگ سخت در حقیقت شامل هرگونه اقدام روانی و تبلیغات رسانه‌ای است که جامعه یا گروه هدف را نشانه می‌گیرد و بدون درگیری نظامی و گشودن آتش، رقیب را به انفعال یا شکست وامی‌دارد. جنگ روانی^۲، جنگ رایانه‌ای، براندازی نرم، راه‌اندازی شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی و شبکه‌سازی از اشکال جنگ نرم هستند. نای^۳ (۲۰۰۶) تهدید نرم را استفاده یک کشور از قدرت نرم برای دستکاری افکار عمومی کشور آماج و تغییر ترجیحات، نگرش‌ها و رفتارهای سیاسی آنها می‌داند. دکترین جنگ نرم در حقیقت شامل هر گونه اقدام نرم‌افزارانه اعم از روانی، تبلیغاتی، رسانه‌ای، فرهنگی و اجتماعی است که جامعه هدف را نشانه می‌گیرد و بدون درگیری نظامی، رقیب را به انفعال یا شکست وادار می‌کند. آنچه در جنگ نرم مهم است تصرف قلوب مخاطبین است، زیرا وقتی قلب و ذهن افراد تسخیر شوند در راستای اهداف تسخیرکننده حرکت خواهند کرد. نائینی (۱۳۸۷) نیز تهدید نرم را مجموعه اقداماتی می‌داند که موجب دگرگونی در هویت فرهنگی و الگوهای رفتاری مورد قبول یک نظام سیاسی می‌شود. جنگ نرم می‌تواند ابعاد مختلفی داشته باشد. لوین^۴ (۲۰۰۸) تهدیدات نرم را شامل سه بعد فرهنگی، سیاسی و

1. hard war
2. psychological war far
3. Nye, J. S.
4. Levin, J.P

اجتماعی می‌داند. تهدید نرم نوعی سلطه کامل در ابعاد سه گانه حکومت، اقتصاد و فرهنگ است که از طریق استحاله الگوهای رفتاری ملی در این حوزه‌ها و جایگزینی الگوهای مهاجم محقق می‌شود.

به نظر می‌رسد هدف کلان طراحان جنگ نرم تغییر هویت دینی، بومی و ملی است و برای رسیدن به هدف خود از ابزارهای متعدد و پیچیده‌ای همانند ماهواره‌ها، شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی، بازی‌های رایانه‌ای، شبکه وب، کتب و نشریات، مؤسسات و مراکز تحقیقاتی سینما و هنر، انقلاب رنگی، نهادهای بین‌المللی سیاسی و اقتصادی، کمک‌های مالی، اعطای بورس به نخبگان و روشنفکران جامعه هدف و ... استفاده می‌کنند. بنابراین، عدم وضوح، تدریجی بودن، پیچیدگی، همه‌جانبه بودن و مستمر بودن جنگ نرم بویژه در سطح دانشگاه‌ها مسئله‌ای است که لازم است رمزگشایی و بررسی عمیق شود. با توجه به مباحث مطرح شده و به منظور جلوگیری از تبعات جنگ نرم، اتخاذ سیاست فعالانه و نیز مدیریت جریان‌ات مرتبط، لازم است متولیان نظام ارزشی، اعتقادی، هویتی و در یک کلام هویت فرهنگ ایرانی - اسلامی کشور بیش از پیش در راستای تصمیم‌گیری و اقدامات اصولی و کارآمد در خصوص ابعاد مختلف موضوع، مجهز به دانش و اطلاعات دقیق و به روز باشند. به همین دلیل، محققان با کنکاش موضوع و فراهم‌سازی اطلاعات مبتنی بر واقعیت‌های موجود سعی دارند گامی هرچند جزئی در این رسالت همگانی بردارند. با عنایت به رهنمودهای مختلف مقام معظم رهبری در این زمینه، مقاله حاضر در صدد تبیین ابعاد ماهیت، ابعاد تأثیرگذاری و راهکارهای مقابله با تأثیرات جنگ نرم بر دانشجویان است. هدف این پژوهش بررسی میزان تأثیرگذاری جنگ نرم دشمنان بر مهم‌ترین مؤلفه‌های هویت فرهنگی جوانان دانشجوی شهرستان بهبهان است، به نحوی که بتوان با شناخت دقیق ابعاد مسئله، نقش مؤثری در خنثی‌سازی تهدیدات و پاسداری از ارزش‌ها و ماهیت فرهنگ ایرانی - اسلامی دانشجویان ایفا کرد. با توجه به این هدف، در

این پژوهش به سئوالات زیر در ارتباط با دانشجویان دانشگاه‌های شهرستان بهبهان پاسخ داده شده است:

- جنگ نرم تا چه میزان توانسته است از پابندی و وفاداری به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی بکاهد؟

- جنگ نرم تا چه میزان آمادگی برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی را افزایش داده است؟

- جنگ نرم تا چه میزان پابندی و وفاداری به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی کاهش داده است؟

- جنگ نرم تا چه میزان آمادگی برای پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای تبلیغی را افزایش داده است؟

- جنگ نرم تا چه میزان پابندی و وفاداری به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی کاهش داده است؟

- جنگ نرم تا چه میزان آمادگی برای پذیرش سبک‌های زندگی تبلیغی را افزایش داده است؟

- جنگ نرم تا چه میزان از پابندی و وفاداری به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی کاسته است؟

- جنگ نرم تا چه میزان آمادگی برای ارزش‌گذاری به میراث‌های فرهنگی تبلیغی را افزایش داده است؟

مبانی نظری و پیشینه موضوع

تهدید و جنگ نرم، موثرترین، کارآمدترین، کم هزینه‌ترین و درعین حال خطرناک‌ترین و پیچیده‌ترین تهدید علیه امنیت ملی یک کشور است و می‌تواند با کمترین هزینه با حذف لشکرکشی و از بین بردن مقاومت‌های فیزیکی به هدف برسد،

زیرا با عواطف، احساسات، فکر و اندیشه، باورها، ارزش‌ها و آرمان‌های یک ملت و نظام سیاسی ارتباط دارد. ابعاد این جنگ نیز و تهدید گسترده و مخرب است، زیرا دین، فکر و آرمان ملت‌ها را آماج تهاجم خود قرار می‌دهد (افتخاری، ۱۳۸۹). عمده حوزه اقدام تهدید نرم، حوزه فرهنگی و ارزشی است و امنیت فرهنگی پیچیده‌ترین و مهم‌ترین مؤلفه در هر کشور است. کشوری که هویت فرهنگی آن مؤلفه اصلی قدرت تلقی می‌شود، هر چه مبانی فکری و اعتقادی و الگوهای رفتاری دیگران را به چالش بیشتری کشانده باشد از تهدیدات بیشتری برخوردار خواهد بود (مرادی، ۱۳۸۹). تهدیدات و جنگ در این حوزه، اهمیتی فراتر از ابعاد دیگر داشته و در آن سازوکارها و ارزش‌های بنیادی جامعه، نگرش‌های پایه‌ای، ترجیحات اساسی، آداب و رسوم و رفتارهای اجتماعی مورد هجوم قرار می‌گیرند. به تعبیر مقام معظم رهبری، دشمن تمام ابعاد وجودی و اموری را که به نحوی با باورها، ارزش‌ها، اعتقادات و آگاهی‌های او [افراد و جامعه] ارتباط دارد را مورد تاخت و تاز قرار می‌دهد و همه زندگی و ابعاد ناشناخته آن را هدف قرار می‌دهد (آیت‌الله خامنه‌ای، ۱۳۷۱/۰۵/۲۱، به نقل از افتخاری، ۱۳۸۹).

هویت مفهومی است که در علوم مختلف فضای مفهومی خاصی دارد. در فلسفه، هویت به معنی کیستی انسان به عنوان یک نوع است (مجته‌دزاده، ۱۳۷۸). در روان‌شناسی، هویت و احساس هویت از مشخصات شخصیت فرد تلقی می‌شود و زمانی پدید می‌آید که انسان با «غیر»، مواجه می‌شود و این غیر فرد یا جامعه‌ای دیگر یا نقش‌های جدیدی است که فرد به عهده می‌گیرد. هویت زمانی مطرح است که انسان خود را با چیزی دیگر مقایسه کند (دورکیم، ۱۳۸۱). در جامعه‌شناسی، واژه هویت به معنای چه کسی بودن است و نیاز به آن، حس شناساندن خود و یک سلسله عناصر فرهنگی و تاریخی را در فرد یا یک گروه انسانی تحریک می‌کند (مجته‌دزاده، ۱۳۷۸). این عبارت به شیوه‌هایی که به واسطه آنها افراد و جماعت‌ها در روابط اجتماعی خود از

افراد و جماعت‌های دیگر متمایز می‌شوند، اشاره دارد (جنکینز، ۱۳۸۱) و شیوه‌ای است که فرد، خودش را تعریف و شناسایی می‌کند (اولسون، ۲۰۰۲)؛ بنابراین، هم شناخت خویش است و هم معرفی خود به دیگران (احمدی، ۱۳۸۶) را شامل می‌شود. هویت مقوله‌ای ثابت و ایستا نیست. دیدگاه سازنده‌گرایی ضمن پذیرش عناصری هویتی که با گذشت زمان‌های طولانی به عناصر پایدارتری تبدیل شده‌اند، بر تغییر در هویت را نیز اشاره دارد (قهرمانپور، ۱۳۸۵). از این منظر، می‌توان گفت هویت ملی در گذر زمان و از طریق مؤلفه‌های روایتی ساخته و پرداخته می‌شود و سپس به صورت خاطره جمعی درآمده و بعد تثبیت می‌شود (علمداری، ۱۳۸۳).

برای تبیین شکل‌گیری و تغییر هویت فردی و اجتماعی نظریه‌های متعددی مطرح شده‌اند که مهم‌ترین آنها نظریه‌های نظارت فرایند هویت، کنش متقابل نمادی، جدا افتادگی اجتماعی^۱، نظریه ساختاری هویت، نظریه تربیت و نظریه مقوله‌بندی است. از بین نظریه‌های مطرح شده، نظریه «نظام نظارت فرایند هویت»، بهتر از سایر نظریه‌ها می‌تواند فرایند جنگ نرم و تأثیر آن بر هویت فرهنگی جوانان را تشریح نماید. هدف این نظریه نشان‌دادن الگویی از روابط است که در نتیجه آنها هویت جدیدی شکل می‌گیرد. این نظریه نشان می‌دهد که فشارهای اجتماعی و محیطی به شکستن حلقه‌های بازگشتی منجر می‌شود که فرایند هویت را حفظ می‌کنند. انقطاع فرایند هویت نتیجه عملکرد دو سازوکار است: الف - حلقه‌های شکسته شده؛ ب - نظام‌های هویتی بیش از حد نظارت شده. هر کدام از این سازوکارها، موقعیتی را برای ایجاد فشارهایی فراهم می‌کند که نتیجه آن، انقطاع فرایند هویت و نتیجه این انقطاع هم‌احساس بی‌هویتی و کسب هویتی تازه است (برک، ۱۹۹۱).

1. Olson, E. T.
2. Social Lone Lines Theory
3. Burke, P.

بررسی پژوهش‌های مرتبط با موضوع نشانگر مطالعاتی به شرح زیر است که نتایج آنها تا حدودی در تبیین یافته‌های این تحقیق قابل استفاده هستند:

نتایج پژوهش اشرفی (۱۳۷۷) با عنوان «بی‌هویتی اجتماعی و گرایش به غرب: بررسی عوامل اجتماعی فرهنگی مؤثر بر گرایش نوجوانان به الگوهای فرهنگ غربی (رپ و هوی متال) در شهر تهران» نشان داد که گرایش نوجوانان به الگوهای غربی و تبیین آن با احساس بی‌هویتی اجتماعی نسبت به نظام اجتماعی، فقط در شکل ظاهر وجود ندارد، بلکه در سطوح مهم‌تر و حساس‌تر؛ حتی در بین نوجوانانی که در ظاهر به غرب گرایش ندارند وجود دارد. جوادی یگانه و عزیز (۱۳۷۸) در پژوهش خود با عنوان «هویت فرهنگی و اجتماعی در میان جوانان شهر شیراز با توجه به عامل رسانه» که با جامعه آماری دانش‌آموزان سال سوم مقطع متوسطه نواحی چهارگانه آموزش و پرورش شهر شیراز انجام شد به این نتیجه رسیدند که در بُعد اجتماعی، ۹۲ درصد و در بُعد فرهنگی، ۷۵ درصد پاسخ‌دهندگان، به عناصر هویتی در این دوحوزه احساس تعلق بالایی دارند. احمدی (۱۳۸۶) در تلاش برای تبیین ماهیت کنش‌ها و بحران‌های قومی در ایران، ابعاد مختلف اینگونه بحران‌ها را مورد تحلیل قرار داده است. به اعتقاد وی در بحران‌های قومی ایران عوامل متعددی نقش دارند که به سه دسته عوامل خارجی، داخلی و عوامل مربوط به اپوزیسیون قومی تقسیم می‌شوند. الیاسی (۱۳۸۸) در تحقیقی با عنوان میزان تأثیر تهدیدات نرم رسانه‌ای غرب بر اقوام ایرانی، به این نتیجه رسیده است که عملیات روانی غرب، یا به تعبیر روشن‌تر تهدیدات نرم رسانه‌ای باعث کاسته شدن از تراز اعتماد عمومی اقوام ایرانی شده است و بین تهدیدات نرم رسانه‌ای غرب و ویژگی‌ها و گرایش‌هایی نظیر اعتماد، واگرایی، آستانه تحمل، مشارکت‌جویی، آمادگی برای مقابله با تهدیدات و آمادگی برای انجام کنش‌های اعتراض‌آمیز در تمامی قوم ایران، رابطه معناداری وجود دارد. هرسیچ و

تویسرکانی (۱۳۸۹) در پژوهش خود نشان دادند در میان مؤلفه‌های هویت ملی، هویت جدید ایرانی که بر اساس معیارهای حقوقی و انسانی و در عین حال اسلامی در قالب الگوی مردم‌سالاری دینی تعریف می‌شود، بیشترین تأثیر را بر افزایش قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران دارد.

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نظر هدف و ماهیت، کاربردی و از نظر نحوه گردآوری داده‌ها توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان دانشگاه‌ها مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان (دانشگاه‌های آزاد اسلامی، پیام نور، غیر انتفاعی و وابسته به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) و در مجموع به تعداد ۱۳۹۰۵ نفر بوده است که در مقاطع و رشته‌های مختلف تحصیلی در سال ۹۱-۱۳۹۰ مشغول به تحصیل بوده‌اند. در این پژوهش تعداد نمونه با استفاده از فرمول $n = \frac{z^2 pq}{e^2}$ بدست آمده است. این فرمول برای تعیین حجم نمونه در پژوهش‌های غیر آزمایشی استفاده می‌شود (سرمد و همکاران، ۱۳۸۳). براین اساس، حجم نمونه پژوهشی ۳۳۵ نفر بوده و به منظور انتخاب نمونه مورد نیاز از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم استفاده شده است.

جدول ۱: توزیع فراوانی جامعه و نمونه آماری بر حسب مرکز آموزشی

مرکز آموزشی	تعداد جامعه	تعداد نمونه
دانشگاه آزاد اسلامی	۹۰۰۰	۲۳۰
دانشگاه پیام‌نور	۲۳۴۰	۶۰
دانشگاه صنعتی خاتم‌الانبیاء	۱۳۵۰	۳۴
مرکز تربیت معلم امام صادق (ع)	۲۳۵	۷
مرکز تربیت معلم آیت‌الله بهبهانی	۱۷۰	۴
جمع	۱۳۰۹۵	۳۳۵

ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه محقق ساخته بوده که خصوصیات جمعیت‌شناختی دانشجویان و نظرات آنها در خصوص هر یک از مؤلفه‌های پژوهش را

بررسی می‌کند. این پرسشنامه دو بخش تدوین شده است. بخش اول شامل ۷ سوال و مشخص کننده دانشجویانی است که به صورت بالقوه در معرض تأثیرپذیری از جنگ نرم قرار گرفته‌اند و بخش دوم شامل ۵۲ سؤال بوده و نظرات دانشجویان در خصوص هر یک از مؤلفه‌های پژوهش را بررسی می‌کند. به منظور اطمینان از اعتبار (روایی) پرسشنامه ضمن بهره‌گیری از دیدگاه‌های متخصصان دانشگاهی و غیردانشگاهی، تعداد ۳۰ نفر از اعضای از جامعه پژوهشی به طور تصادفی انتخاب و پرسشنامه در اختیار آنها قرار داده شد و بعد از اینکه پرسشنامه را مطالعه کردند به روش مصاحبه غیرسازمان یافته دیدگاه‌ها و پیشنهادهای آنها درباره سئوالات و ابهامات پرسشنامه گردآوری و اصلاحات لازم در مفاهیم و گویه‌های پرسشنامه انجام شد. برای محاسبه پایایی پرسشنامه نیز از آلفای کرونباخ استفاده شد و مقدار ضریب آلفای کل پرسشنامه ۰/۷۶۵ بدست آمد که نشانگر هماهنگی مناسب درونی ابزار اندازه‌گیری است و در نهایت برای تحلیل داده‌ها از آزمون تی مستقل به منظور بررسی برای بررسی معناداری تفاوت میزان پایبندی و وفاداری و آمادگی زیرگروه‌ها در هر یک از مؤلفه‌های مورد بررسی و از آزمون تی تک نمونه‌ای برای بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و وضع مطلوب پایبندی، وفاداری و آمادگی نمونه آماری استفاده شد.

یافته‌ها

تحلیل توصیفی سئوالات مربوط به تشخیص افرادی که در معرض ابزارهای جنگ نرم بودند (جدول ۲) نشان داد دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان از میان ابزارهای جنگ نرم، به ترتیب از پایگاه‌های اینترنتی و ماهواره‌های فارسی زبان بیشترین استفاده و از شبکه‌های رادیویی خارجی فارسی کمترین استفاده را داشته‌اند. بنابراین شبکه وب و شبکه‌های ماهواره‌ای فارسی زبان و در رتبه بعدی تولیدات صوتی تصویری خارج از کشور به طور بالقوه بیشترین تأثیرگذاری را بر این دانشجویان دارند.

جدول ۲: خلاصه وضعیت استفاده از هر یک از ابزارهای جنگ نرم

ابزار	همیشه	اکثراً	برخی اوقات	بندرت	هرگز	نمره کل	میانگین
سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی	۴۷	۵۷	۱۱۷	۶۳	۵۱	۶۵۶	۱/۹۵۸
شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای خارجی فارسی زبان	۶۶	۶۳	۷۲	۵۴	۸۰	۶۵۱	۱/۹۴۳
محصولات صوتی تصویری تولید خارج از کشور	۵۸	۵۰	۹۵	۶۵	۶۷	۶۲۷	۱/۸۷۱
امکانات ارتباطی اینترنتی همانند ایمیل، چت و ...	۴۲	۴۹	۶۴	۷۹	۱۰۱	۵۲۲	۱/۴۷۰
شبکه‌های تلویزیونی ماهواره‌ای خارجی زبان غیر ایرانی	۱۹	۲۲	۷۷	۸۰	۱۳۷	۴۶۱	۱/۳۷۶
بازی‌های رایانه‌ای (بازی‌های پلیسی، ورزشی، ...)	۱۹	۲۸	۷۸	۹۲	۱۱۸	۴۰۶	۱/۲۱۱
شبکه‌های رادیویی خارجی فارسی زبان	۱۸	۱۸	۴۵	۸۰	۱۷۴	۲۹۶	۰/۸۸۳

نمره کل = فراوانی همیشه با ضریب ۴ + فراوانی اکثراً با ضریب ۳ + فراوانی برخی اوقات با ضریب ۲ + فراوانی بندرت با ضریب ۱ + فراوانی هرگز با ضریب صفر میانگین = نمره کل تقسیم بر تعداد کل نمونه (۳۳۵)

برای مشخص کردن وضعیت نمونه آماری از لحاظ در معرض جنگ نرم بودن (جدول ۳)، نمره هر یک از ابزارهای مورد بررسی، در بار ارزشی آن ضرب و برای هر یک از افراد نمونه آماری نمره‌ای بدست آمد. بر اساس این نمرات، نمونه آماری به دو گروه افراد بیشتر در معرض جنگ نرم و افراد کمتر در معرض جنگ نرم تقسیم شد. حداکثر نمره ممکن ۵ و میانگین نمره‌ها ۲/۵۰ بود.

جدول ۳: وضعیت نمونه آماری بر حسب میزان در معرض جنگ نرم بودن

طبقه	فراوانی	درصد
افرادی که بیشتر در معرض جنگ نرم قرار دارند	۱۵۹	۴۷/۵
افرادی که کمتر در معرض جنگ نرم قرار دارند	۱۷۶	۵۲/۵

تحلیل جامع تر بر اساس ویژگی های جمعیت شناختی نمونه آماری (جدول ۴) نشان داد از لحاظ جنسیت؛ مردان بیشتر از زنان در معرض جنگ نرم هستند. بر اساس متغیر دانشگاه محل تحصیل دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی، مراکز تربیت معلم و دانشگاه خاتم الانبیاء به میزان مساوی، ولی دانشجویان دانشگاه پیام نور کمتر در معرض جنگ نرم هستند. بر مبنای متغیر قومیت دانشجویان لر نسبت به دانشجویان سایر اقوام کمتر در معرض جنگ نرم هستند و دانشجویان فارس و ترک بیشتر در معرض جنگ نرم قرار دارند. بر اساس مؤلفه نوع مدرک تحصیلی پایه نیز دانشجویان دارای دیپلم کار و دانش و دانشجویان دارای سایر مدارک تحصیلی پایه (مدارک هنرستان های فنی حرفه ای، بهیاری، حوزوی، کاردانی ضمن خدمت فرهنگیان، کاردانی علمی کاربردی و...) بیشتر در معرض جنگ نرم بوده و دانشجویان علوم انسانی کمتر در معرض جنگ نرم قرار دارند. دانشجویان گروه های علوم پایه و فنی مهندسی نیز وضعیت نسبتاً مشابهی از لحاظ قرار گرفتن در معرض جنگ نرم دارند.

جدول ۴: پراکندگی زیر نمونه های آماری بر اساس متغیرهای دموگرافیک در دو گروه در معرض جنگ نرم

مؤلفه	طبقات	تعداد در نمونه آماری		گروه بیشتر در معرض جنگ نرم		گروهی کمتر در معرض جنگ نرم	
		مرد	زن	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
جنسیت	مذکر	۱۵۸	۸۲	۵۲/۲	۷۶	۴۳/۱	
	مونث	۱۷۷	۷۷	۴۸/۴	۱۰۰	۵۶/۸	
دانشگاه محل تحصیل	خاتم الانبیاء	۴۱	۲۰	۱۲/۵	۲۱	۱۱/۹	
	پیام نور	۶۳	۲۴	۱۵	۳۹	۲۲/۱	
	آزاد اسلامی	۲۲۰	۱۱۰	۶۹/۱	۱۱۰	۶۲/۵	
	مراکز تربیت معلم	۱۱	۵	۳/۱	۶	۳/۴	

ادامه جدول ۴: پراکنندگی زیر نمونه‌های آماری بر اساس متغیرهای دموگرافیک در دو گروه در معرض جنگ نرم

مؤلفه	طبقات	تعداد در نمونه آماری	گروه بیشتر در معرض جنگ نرم		گروهی کمتر در معرض جنگ نرم	
			فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
قومیت	لر	۱۳۴	۴۵	۲۸/۳	۸۹	۵۰/۵
	عرب	۱۶	۱۰	۶/۲	۶	۳/۴
	فارس	۱۲۵	۷۱	۴۴/۶	۵۴	۳۰/۶
	ترک	۱۲	۹	۵/۶	۳	۱/۷
	سایر	۴۸	۲۴	۱۵	۲۴	۱۳/۶
مدرک تحصیلی پایه (دیپلم)	علوم انسانی	۱۰۶	۳۵	۲۳/۲	۷۱	۴۰/۳
	علوم تجربی	۴۵	۱۸	۱۱/۳	۲۷	۱۵/۳
	علوم ریاضی	۹۷	۴۸	۳۰/۱	۴۹	۲۷/۸
	کار و دانش	۴۱	۲۶	۱۶/۳	۱۵	۸/۵
	سایر	۴۶	۳۲	۲۰/۱	۱۴	۷/۹

سؤال پژوهشی اول: جنگ نرم تا چه میزان توانسته است از پایبندی و وفاداری

دانشجویان به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی بکاهد؟

نتایج آزمون T مستقل (جدول ۵) نشان می‌دهد میزان پایبندی و وفاداری به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند دارای میانگین ۳/۸۳ و دانشجویانی که کمتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند دارای میانگین ۴/۳۹ بوده و تفاوت میانگین بین دو گروه ۰/۵۶۷ است. در سطح اطمینان ۰/۹۵ نتایج آزمون T مستقل نشان می‌دهد که تفاوت بین دو گروه معناداری است و گروهی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند پایبندی کمتری به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی دارند.

جدول ۵: بررسی معناداری تفاوت میزان پایبندی و وفاداری به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین‌ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۳/۸۳	۰/۵۶۷	۰/۰۸۵۵۹	۶/۶۳۰	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویانی کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۴/۳۹					

همانگونه جدول ۶ نشان می دهد از آزمون تی تک نمونه ای برای پاسخ به این سوال که آیا وضعیت پایبندی دانشجویان مراکز آموزش عالی بهبهان نسبت به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی نسبت به وضع مطلوب تفاوت دارد یا نه؟، استفاده شده است.

جدول ۶: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب پایبندی نسبت به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معنی داری	خطای استاندارد میانگین
۴/۱۲	۳۳۵	۹۰/۹۵	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۰۹۳۷۶

نتایج این آزمون نشان داد هر چند که دشمنان در جنگ نرم توانسته اند میزان پایبندی دانشجویان به آداب و سنن ملی، مذهبی و قومی را تا حدودی کاهش دهند، اما در سطح اطمینان ۰/۹۵ در شرایطی که $t=۹۰/۹۵$ ، $df=۳۳۴$ و $p=۰/۰۰۰$ است، وضع موجود پایبندی نمونه آماری در این مؤلفه با میانگین ۴/۱۲، همچنان به طور معناداری در وضع مطلوبی قرار دارد.

سؤال پژوهشی دوم: جنگ نرم تا چه میزان آمادگی دانشجویان برای پذیرش آداب

و سنن تبلیغی را افزایش داده است؟

بر اساس نتایج آزمون T مستقل (جدول ۷)، بین میزان آمادگی برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی در دو گروه در سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت معناداری وجود دارد. گروهی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده اند آمادگی بیشتری برای پذیرش آداب و سنن تبلیغاتی دشمن دارند و دشمنان توانسته اند از طریق جنگ نرم میزان آمادگی دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی را افزایش دهند.

جدول ۷: بررسی معناداری تفاوت میزان آمادگی برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی در زیرگروه ها

گروه ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۲/۱۰	- ۰/۶۶۸۲۸	۰/۰۹۰۴۵	- ۷/۳۸۹	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۱/۴۳					

نتایج آزمون آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۸) برای پاسخ به این سوال که آیا وضع موجود آمادگی دانشجویان مراکز آموزش عالی بهبهان برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی با وضع نامطلوب تفاوت دارد یا نه؟ استفاده شده است.

جدول ۸: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب آمادگی برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین
۱/۷۵	۳۳۵	۳۶/۸۸	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۰۴۸۶۵

نتایج این آزمون نشان داد هر چند که دشمنان در جنگ نرم توانسته‌اند بر میزان آمادگی دانشجویان شهرستان بهبهان برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی تأثیر بگذارند، اما با سطح اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت وضع موجود آمادگی دانشجویان شهرستان بهبهان برای پذیرش آداب و سنن تبلیغی به‌طور با وضع نامطلوب فاصله دارد. با این توضیح که هر چقدر آمادگی برای پذیرش خواسته‌های متخاصم در جنگ نرم در یک جامعه کمتر باشد از دیدگاه آن جامعه مطلوب‌تر است بنابراین بر خلاف نمره پایبندی که هر چقدر بزرگتر باشد بهتر است برای نمره آمادگی برای پذیرش تبلیغات دشمن، هر چقدر این نمره کوچک‌تر باشد بهتر است.

سؤال پژوهشی سوم: جنگ نرم تا چه میزان پایبندی و وفاداری دانشجویان به

ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی را کاهش داده است؟

نتایج آزمون T مستقل (جدول ۹) حاکی از آن است که میزان پایبندی و وفاداری به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم قرار داشته‌اند با میانگین (۳/۸۷) از دانشجویانی که کمتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند با میانگین (۴/۴۵)، کمتر است. و این تفاوت در سطح اطمینان ۰/۹۵ که تفاوت بین دو گروه معناداری است. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت دشمنان با صلاح جنگ نرم به‌طور معناداری توانسته‌اند میزان پایبندی دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی را کاهش دهند.

جدول ۹: نتایج آزمون T مستقل معناداری تفاوت میزان وفاداری و پایبندی به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۳/۸۷	۰/۵۷۶۰۷	۰/۰۸۰۰۷	۷/۱۹۵	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۴/۴۵					

از طرف دیگر با توجه به نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۰)، با سطح اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت پایبندی و وفاداری دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی در حد مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۰: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب پایبندی دانشجویان به ارزش‌ها و هنجارهای ملی و مذهبی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معنی داری	خطای استاندارد میانگین
۴/۱۸	۳۳۵	۹۷/۴۴۸	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۰۴۲۹۱

سؤال پژوهشی چهارم: جنگ نرم تا چه میزان آمادگی دانشجویان برای پذیرش

ارزش‌ها و هنجارهای تبلیغی دشمن را افزایش داده است؟

تحلیل داده‌های پژوهشی در ارتباط با میزان تأثیر جنگ نرم دشمن بر پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای تبلیغی توسط دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان (جدول ۱۱) در سطح اطمینان ۰/۹۵ نشان داد دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند آمادگی بیشتری برای پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای دشمن پیدا کرده‌اند و متولیان جنگ نرم توانسته‌اند بر میزان این آمادگی بیفزایند.

جدول ۱۱: بررسی معناداری تفاوت میزان آمادگی برای پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای تبلیغی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۲/۳۱	-۰/۶۴۹۴۹	۰/۱۰۰۶۴	-۶/۴۵۸	۳۳۳	۰/۰۰۲
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۱/۶۶					

با این وجود، نتایج این آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۲) حاکی از آن است که در سطح اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت وضع موجود آمادگی دانشجویان شهرستان بهبهان برای پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای دشمن همچنان به‌طور معناداری با وضع نامطلوب فاصله دارد. و در کل دانشجویان آمادگی بسیار کمی برای پذیرش تبلیغات ارزشی و هنجاری دشمن دارند.

جدول ۱۲: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب آمادگی دانشجویان برای پذیرش ارزش‌ها و هنجارهای تبلیغی

خطای استاندارد میانگین	سطح معناداری	Df	T محاسبه شده	حجم نمونه	میانگین نمونه
۰/۹۷۴۷۸	۰/۰۰۰	۳۳۴	۳۷/۱۱۳	۳۳۵	۱/۹۷

سؤال پژوهشی پنجم: جنگ نرم تا چه میزان پایبندی و وفاداری دانشجویان به

سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی را کاهش داده است؟

نتایج آزمون T مستقل (جدول ۱۳) نشان داد که میزان پایبندی و وفاداری به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند با میانگین (۴/۰۱) و دانشجویانی که کمتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند با میانگین (۴/۴۶)، میانگین تفاوت بین دو گروه (۰/۴۴۹) می‌باشد. لذا، در سطح اطمینان ۰/۹۵ تفاوت بین دو گروه معناداری است. و گروهی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند پایبندی و وفاداری‌شان به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی نیز بیشتر کاسته شده است.

جدول ۱۳: بررسی معناداری تفاوت میزان پایبندی و وفاداری به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین‌ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۴/۰۱	۰/۴۴۹۸۸	۰/۰۷۸۲۱	۵/۷۵۲	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۴/۴۶					

باین حال، نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۴) نشانگر آن است که وضع موجود پایبندی این گروه به طور معناداری بهتر از وضع مطلوب است و جنگ نرم دشمن نتوانسته است پایبندی دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی را متزلزل کند.

جدول ۱۴: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب پایبندی و وفاداری به سبک‌های زندگی ملی، مذهبی و قومی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین
۴/۲۵	۳۳۵	۱۰۴/۰۷۲	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۷۴۸۳۶

سؤال پژوهشی ششم: جنگ نرم تا چه میزان آمادگی دانشجویان برای پذیرش

سبک‌های زندگی تبلیغی را افزایش داده است؟

تحلیل داده‌های پژوهشی در ارتباط با این سوال (جدول ۱۵) نشان‌دهنده معناداری تفاوت میانگین نمره آمادگی دو گروه در سطح اطمینان ۰/۹۵ بوده و نتایج حاکی از آن است که گروهی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند، تحت تأثیر جنگ نرم دشمن آمادگی بیشتری برای پذیرش سبک‌های زندگی تبلیغی دشمن کسب کرده‌اند.

جدول ۱۵: نتایج آزمون T مستقل معناداری تفاوت میزان آمادگی برای پذیرش سبک‌های زندگی تبلیغی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین‌ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۲/۲۳	-۰/۷۱۰۱۳	۰/۱۰۰۲۵	-۷/۰۸۴	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۱/۵۲					

هر چند که دشمنان در جنگ نرم نتوانسته‌اند بر میزان آمادگی دانشجویان شهرستان بهبهان برای پذیرش سبک‌های زندگی تبلیغی‌شان تأثیر بگذارند، اما نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۶) بیانگر تأثیر اندک و غیر معناداری آن در دانشجویان شهرستان بهبهان برای پذیرش سبک‌های زندگی مورد نظر دشمن دارد.

جدول ۱۶: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب آمادگی برای پذیرش سبک‌های زندگی تبلیغی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین
۱/۸۶	۳۳۵	۳۴/۷۱۷	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۹۸۱۳۷

سؤال پژوهشی هفتم: جنگ نرم تا چه میزان از پابندی و وفاداری دانشجویان به

میراث‌های ملی، مذهبی و قومی کاسته است؟

بررسی داده‌های مرتبط با میزان پابندی و وفاداری به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند و دانشجویانی که کمتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند (جدول ۱۷) نشان داد با سطح اطمینان ۰/۹۵ می‌توان گفت گروهی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده‌اند پابندی شان به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی کاهش معناداری داشته است.

جدول ۱۷: نتایج آزمون T مستقل معناداری تفاوت میزان پابندی به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی در زیرگروه‌ها

گروه‌ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین‌ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۴/۱۶	۰/۲۴۲۴۶	۰/۰۶۳۳۶	۳/۸۲۷	۳۳۳	۰/۰۰۵
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۴/۴۰					

هر چند که دشمنان از طریق جنگ نرم توانسته‌اند بر میزان پابندی دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی تأثیر منفی بگذارند، اما نتایج آزمون تی تک نمونه‌ای (جدول ۱۸) بیانگر تأثیر کم‌رنگ آن در سطح اطمینان ۰/۹۵ بوده و همنچنان پابندی دانشجویان به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی در وضع مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۸: بررسی معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب پابندی و وفاداری به میراث‌های ملی، مذهبی و قومی

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معناداری	خطای استاندارد میانگین
۴/۲۹	۳۳۵	۱۳۲/۹۴۱	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۵۹۰۸۳

سئوال پژوهشی هشتم: جنگ نرم تا چه میزان آمادگی دانشجویان برای

ارزش گذاری به میراث های فرهنگی تبلیغی دشمن را افزایش داده است؟

با توجه به جدول ۱۹ در سطح اطمینان ۰/۹۵ و با توجه به معناداری تفاوت میان دو گروه، می توان گفت دانشجویانی که بیشتر در معرض جنگ نرم بوده اند آمادگی شان برای ارزش گذاری به میراث های فرهنگی تبلیغی دشمن به طور معناداری نسبت به سایر دانشجویان افزایش یافته است.

جدول ۱۹: نتایج آزمون T مستقل معناداری تفاوت میزان آمادگی برای ارزش گذاری میراث های فرهنگی تبلیغی در زیر گروه ها

گروه ها	تعداد	میانگین	تفاوت میانگین ها	خطای استاندارد تفاوت میانگین ها	T	DF	سطح معناداری
دانشجویان بیشتر در معرض جنگ نرم	۱۵۹	۱/۸۸	-۰/۴۸۱۶۷	۰/۰۷۸۷۶	-۶/۱۱۶	۳۳۳	۰/۰۰۰
دانشجویان کمتر در معرض جنگ نرم	۱۷۶	۱/۴۰					

در عین حال نتایج (جدول ۲۰) نشان می دهد در سطح اطمینان ۰/۹۵ وضع موجود آمادگی دانشجویان شهرستان بهبهان برای ارزش گذاری میراث های فرهنگی تبلیغی (۱/۶۳)، همچنان به طور معناداری با وضع نامطلوب فاصله دارد.

جدول ۲۰: نتایج آزمون T تک نمونه ای معناداری تفاوت وضع موجود و مطلوب آمادگی برای ارزش گذاری میراث های فرهنگی تبلیغی دشمن

میانگین نمونه	حجم نمونه	T محاسبه شده	Df	سطح معنی داری	خطای استاندارد میانگین
۱/۶۳	۳۳۵	۳۹/۴۲۶	۳۳۴	۰/۰۰۰	۰/۷۵۸۰۳

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نتایج تحقیق، درصد قابل توجهی از نمونه آماری (۴۷/۵۰ درصد) بیشتر از حد متوسط در معرض جنگ نرم دشمن قرار داشته اند و پراکندگی این گروه بر حسب متغیرهایی چون جنسیت، دانشگاه محل تحصیل، قومیت و نوع مدرک تحصیلی پایه

تفاوتی چندانی ندارد. همچنین به‌طور کلی وضعیت پایبندی دانشجویان مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان به مؤلفه‌های هویت فرهنگی ملی، مذهبی و قومی در حد مطلوبی قرار دارد. از طرف دیگر، یافته‌های پژوهش نشان داد، دشمن در جنگ نرم بر علیه هویت فرهنگی این دانشجویان توانسته است از میزان پایبندی آنها بکاهد. چنین وضعیتی در خصوص آمادگی نمونه آماری برای پذیرش مؤلفه‌های هویت فرهنگی تبلیغی در جنگ نرم نیز صدق می‌کند.

از یک سو پایبندی بالای جامعه آماری نسبت به هویت فرهنگی ملی، مذهبی و قومی حاکی از آن است که جوانان دانشگاهی ما بواسطه برخورداری کشور از فرهنگ اصیل، وجود ویژگی‌های منحصر بفرد جامعه ایرانی - اسلامی، فعالیت‌های فرهنگی سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیردولتی، همچنان میراث‌دار و انتقال دهنده هویت فرهنگی خود هستند. اما از سوی دیگر با در نظر گرفتن هجوم همه‌جانبه دشمنان نظام و انقلاب به هویت فرهنگی جوانان از طریق ابزارها و روش‌های مختلف، متعدد و متناسب با سلايق گوناگون، و نیز درک و پذیرش با تأخیر وجود جنگ نرم به صورت همگانی، انتظار موفقیت دشمن در جنگ نرم انتظاری دور از واقعیت نبوده و دشمن به آن امیدوار است.

با جمع‌بندی مبانی نظری، نتایج حاصل از پژوهش و نیز ابهامات و سئوالاتی که در جریان انجام طرح بوجود آمده و پاسخگویی به آنها خارج از حوصله و اهداف این پژوهش بوده است، مسائل و مباحثی مطرح شد که به برخی آنها اشاره می‌شود و امید است پژوهشگران در تحقیقات آتی این مسائل را مد نظر قرار دهند.

- چرا جنگ نرم دشمن در رسالت تأثیرگذاری بر هویت فرهنگی جوانان، موفقیت

نسبی بدست آورده است؟

- در کشور ما چه عوامل اجتماعی، چرا و چگونه در موفقیت جنگ نرم دشمن

نقش دارند؟

- وضعیت تأثیرگذاری جنگ نرم بر گروه‌های دیگر جامعه (نوجوانان، بزرگسالان و غیره) چگونه است؟

- چرا جنگ نرم بر برخی از ابعاد هویت فرهنگی نسبت سایر ابعاد تأثیرگذاری بیشتری داشته است؟

- چهره جنگ نرم در سال‌های آتی چگونه خواهد بود و چگونه می‌توان با نگاهی راهبردی و پیش‌کنشی دست برتر در آن داشت؟

اکنون که شناخت جنگ نرم و ضرورت توجه بیش از پیش به آن به‌منظور پیشگیری و مقابله با اثرات سوء آن به گفتمانی عمومی در جامعه تبدیل شده است، انتظار می‌رود در روند انجام این مأموریت مهم، دستگاه‌ها و افراد متولی، کارآمدترین شیوه‌ها را در جلوگیری از تاراج هویت ملی، مذهبی و قومی جوانان ایران اسلامی اتخاذ نمایند. باتوجه به این موضوع و نیز با عنایت به نتایج بدست آمده از تحقیق، موارد زیر قابل پیشنهاد است:

۱. مطابق با نتایج بدست آمده، درصد قابل توجهی از افراد جامعه آماری در معرض جنگ نرم هستند. پیشنهاد می‌شود متولیان امور فرهنگی، سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدامات عملی جامع، متنوع، هدفمند، قابل اجرا، مبتنی بر واقعیت‌ها و منبعث از مطالعات و تحقیقات گسترده در راستای تحکیم نهاد خانواده و تقویت هویت ملی و مذهبی برای دانشجویان طراحی و تدوین کنند.

۲. نتایج تحقیق نشانگر موفقیت نسبی دشمن در جنگ نرم برای کاهش پابندی و وفاداری دانشجویان به هویت فرهنگی قومی، ملی و مذهبی خود و در مقابل افزایش آمادگی آنها برای پذیرش هویت فرهنگی تبلیغی دشمن است. بر این اساس، پیشنهاد می‌شود از طریق رسانه‌های جمعی، همایش‌ها و نمایشگاه‌ها و از این قبیل، دانش عموم مردم درباره اهداف، ماهیت، شیوه‌ها، اقدامات و ابعاد جنگ نرم ارتقاء یابد و

آموزش‌های گسترده و متنوع در معرفی ابعاد مختلف فرهنگ قومی، ملی و مذهبی ایرانی و اسلامی برای همه گروه‌های سنی و طبقات اجتماعی به‌خصوص دانشجویان ارائه گردد.

۳. به محققان توصیه می‌شود در تحقیقات آتی مرتبط خود، جوامع آماری مختلفی چون جوانان دانشجوی و غیردانشجو، زنان خانه‌دار، شاغلان بخش‌های دولتی و غیردولتی و... را مطالعه نمایند.

در پایان لازم به ذکر است که مقاله حاضر برگرفته از تحقیقی در مراکز آموزش عالی شهرستان بهبهان است و علی‌رغم وجود تنوع در نوع دانشگاه، قومیت و فرهنگ دانشجویان، لازم است در تعمیم نتایج آن به سایر مراکز آموزش عالی جانب احتیاط رعایت شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع و مأخذ

- احمدی، حمید(۱۳۸۶). «بررسی هویت ملی و ارتباط آن با برخی متغیرهای اجتماعی و جمعیتی: مطالعه موردی شهر یاسوج»، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان (علوم انسانی)، جلد ۲۵، شماره ۴، ۱۰۲-۸۷.
- اشرفی، ابولفضل (۱۳۷۷). بی‌هویتی اجتماعی و گرایش به غرب: بررسی عوامل اجتماعی فرهنگی مؤثر بر گرایش نوجوانان به الگوهای فرهنگ غربی (رپ و هوی متال)، تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.
- افتخاری، اصغر و همکاران(۱۳۸۹). قدرت نرم، فرهنگ و امنیت، تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- الیاسی، محمد حسین(۱۳۸۸). «میزان تهدیدات نرم رسانه‌ای غرب بر اقوام ایرانی»، فصلنامه عملیات روانی شماره ۲۰، ۵۲-۳۵.
- جنکیتیز، ر. (۱۳۸۱). هویت اجتماعی، ترجمه تورج یاراحمدی، تهران: شیرازه.
- حسینی، سیدمحمد و جاهد، حسینعلی(۱۳۹۲). «تبیین رسالت دانشگاه و دانشگاهیان در مقابله با جنگ نرم»، دوفصلنامه قدرت نرم، شماره ۹، ۶۲-۴۱.
- دفتر مطالعات و آموزش نیروی انسانی دانشگاه آزاد اسلامی(۱۳۸۹). آشنایی با جنگ نرم، ویرایش اول. تهران: انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی.
- دورکیم، امیل(۱۳۸۱). درباره تقسیم کار اجتماعی، ترجمه باقر پرهام، تهران: نشر مرکز.
- سرمد، زهر، بازرگان، عباس و حجازی، الهه(۱۳۸۳). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگاه.
- عبداللهی نژد، علیرضا(۱۳۹۰). «مطالعه الگوهای نوین جنگ رسانه‌ای غرب علیه جمهوری اسلامی ایران»، دوفصلنامه قدرت نرم، شماره اول، ۳۴-۱.
- علمداری، معین(۱۳۸۳). «هویت، تاریخ و روایت در ایران» در: هویت، ملیت و قومیت: به کوشش حمید احمدی، تهران: مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
- علیخانی، اسماعیل(۱۳۸۷). صف‌بندی سیاسی در قرآن، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- قرآن مجید، سوره نساء، آیه ۸۹.
- قهرمان‌پور، رحمان(۱۳۸۵). «نقش نهادهای مدنی در فرایند تکوین هویت ملی در ایران»، در: نهادهای مدنی و هویت در ایران، به کوشش داوود غرایاق زندی، تهران: انتشارات تمدن ایرانی.
- لباف، فریبا(۱۳۹۰). «مقابله با جنگ نرم در دانشگاه»، فصلنامه توسعه مدیریت منابع انسانی و پشتیبانی، شماره ۲۱، ۱۲۴-۱۰۳.

مجتهدزاده، پروین (۱۳۷۸). «ایران و ایرانی بودن در آستانه قرن ۲۱»، فصلنامه اطلاعات سیاسی اقتصادی، ش ۱۴۹ و ۱۵۰، ۲۱-۴.

مرادی، علی (۱۳۸۹). از جنگ سخت تا جنگ نرم، ۱۵ فروردین، قابل دسترس در:

<http://www.softwar.isarblog.com>

نائینی، علی محمد (۱۳۸۷). قدرت و تهدید نرم در مطالعات امنیتی، مجموعه مقالات قدرت نرم، جلد اول، تهران: پژوهشکده مطالعات و تحقیقات بسیج.

هرسیج، حسین و نویسگانی، مجتبی (۱۳۸۹). «تأثیر مؤلفه‌های هویت‌ساز ایرانی بر قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران»، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، شماره ۹، ۱۸۰-۱۵۱.

Burke, P. (1991). «Identity Processes and Social Stress», *American Sociological Review*, 59(6): 836-849.

Levin, J.P. (2008). *Sociology and social psychology*. Boston: MCGraw-Hill .

Nye, J. S. (2006) "Transformational Leadership and U. S. Grand Strategy", *Foreign Affairs*, 85 (4), July/August.

Nye, J. S. (2002). "Limits of American Power", *Political Science Quarterly*, Vol. 117 (4): 545-559.

Olson, E. T. (2002). "Personal Identity", in: *The Stanford Encyclopedia of philosophy*, Edward N. Zalta(ed.), available at: <http://plato.stanford.edu/entries/identity-personal/>, accessed: 14 July 2009

